

Kratke ekonomsko-finančne analize

Kaj oblikuje stroške dela v Sloveniji?

Empirična analiza stroškov dela
v obdobju 2008–2024

Avtorica: Mojca Lindič

December 2025

BANKA
SLOVENIJE
EVROSISTEM

Zbirka: Kratke ekonomsko-finančne analize

Naslov: Kaj oblikuje stroške dela v Sloveniji? Empirična analiza stroškov dela v obdobju 2008–2024

Avtorica: Mojca Lindič, e-pošta: mojca.lindic@bsi.si

Številka: december 2025

Kraj: Ljubljana

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Elektronska izdaja:

<https://www.bsi.si/publikacije/raziskave-in-analize/kratkeekonomsko-financne-analize>

Mnenja in zaključki, objavljeni v prispevkih v tej publikaciji, ne odražajo nujno uradnih stališč Banke Slovenije ali njenih organov.

Uporaba in objava podatkov ter delov besedila sta dovoljeni le z navedbo vira.

This publication is also available in English.

© Banka Slovenije

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI/)-ID [261172739](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI/)

ISBN 978-961-7230-33-8 (PDF)

Kazalo

Povzetek	4
1 Uvod	5
2 Pregled literature	5
3 Metodologija	8
3.1 Osnovni model	8
3.2 Alternativne specifikacije modela	9
4 Rezultati	10
4.1 Rezultati osnovnega modela	10
4.2 Rezultati alternativnih specifikacij	12
5 Zaključek	13
6 Viri	15

Povzetek

Empirična analiza proučuje vpliv različnih dejavnikov na gibanje stroškov dela v obdobju 2008–2024. Rezultati kažejo, da so stroški dela statistično značilno povezani s številom zaposlenih oseb, ravniyo produktivnosti dela in minimalne plače, starostno strukturo zaposlenih ter tesnostjo trga dela. Povečanje zaposlenosti je povezano s skoraj linearno rastjo stroškov dela. Prav tako pozitivna, a manjša, je povezava višje produktivnosti dela in minimalne plače, povečanja deleža starejših zaposlenih ter večje tesnosti trga dela s stroški dela. Rezultati so robustni ob uporabi različnih modelskih specifikacij.¹

JEL kode: E24, J21, J31, C33

Ključne besede: empirična analiza, stroški dela, zaposlenost, tesnost trga dela, demografski trendi

¹ Zahvaljujem se Ani Selan in Niku Gabrovšku za pregled besedila in predloge popravkov ter sodelavcem ARC za koristne komentarje.

Mnenja in zaključki, objavljeni v tej publikaciji, so odgovornost avtorice in ne odražajo uradnih stališč Banke Slovenije ali njenih organov.

Izhodišče za podrobnejšo empirično analizo dejavnikov, ki vplivajo na gibanje stroškov dela v slovenskih gospodarskih družbah, je bilo lansko povečanje stroškov dela kljub zmanjšanju števila zaposlenih oseb. To nasprotje odpira vprašanja o strukturnih spremembah na trgu dela ter o dejavnikih, ki vplivajo na stroške dela neodvisno od sprememb števila zaposlenih oseb. Podrobnejši pregled poslovanja gospodarskih družb v letu 2024 je dostopen v analizi Lindič (2025).

V analizi so bile upoštevane ključne spremenljivke, za katere se predpostavlja, da pomembno vplivajo na gibanje stroškov dela, in sicer število zaposlenih oseb, raven produktivnosti dela in minimalne plače, starostna struktura zaposlenih in tesnost trga dela. Ob tem sta z vidika strukturnih sprememb na trgu dela pomembni predvsem zadnji dve. Starejši delavci imajo praviloma višje plače zaradi daljše delovne dobe in pripadajočih dodatkov, kar se lahko odrazi v višjih povprečnih stroških dela. Zaradi pričakovanega staranja delovno aktivnega prebivalstva v prihodnjih letih lahko ta trend predstavlja dodatni pritisk na stroške dela, zlasti v dejavnostih z večjim deležem starejših zaposlenih. Poleg demografskih sprememb lahko na gibanje stroškov dela vpliva tudi trenutno visoka tesnost trga dela, ki zaradi večje pogajalske moči delavcev pogosteje vodi v dvig plač, bonitet in drugih stroškov, povezanih z delovno silo, kar dodatno prispeva k rasti stroškov dela.

Namen analize je empirično ovrednotiti vpliv ključnih dejavnikov na gibanje stroškov dela v gospodarskih družbah v Sloveniji v obdobju med letoma 2008 in 2024, pri čemer bodo poleg osnovnih ekonomskih kazalnikov v analizo vključene tudi demografske in strukturne spremenljivke. S tem želim prispevati k boljšemu razumevanju gibanja stroškov dela in ponuditi vpogled v prihodnje izzive, predvsem v povezavi s pričakovanimi demografskimi spremembami in potencialnim vztrajanjem tesnosti trga dela.

Stroški dela lahko pomembno vplivajo na poslovanje gospodarskih družb. Pretekle analize kažejo, da njihovo gibanje ni odvisno zgolj od sprememb v številu zaposlenih, ki so eden glavnih dejavnikov gibanja stroškov dela, temveč tudi od strukturnih dejavnikov, kot so spremembe v sestavi delovne sile, institucionalne spremembe, kot je na primer minimalna plača, in stanje na trgu dela.

V teoriji se kot eden glavnih dejavnikov gibanja stroškov dela navaja produktivnost dela, saj naj bi bilo dolgoročno njuno gibanje usklajeno (Bakker, 1999). Hkrati se z vključitvijo produktivnosti dela v ekonomske modele upoštevajo tudi dejavniki na ravni podjetja, kot so na primer spremembe v organizacijski strukturi, usposabljanje zaposlenih ali spremembe plač, ki imajo vpliv na gibanje stroškov dela (Cristescu et al., 2024 in ILO, 2016).

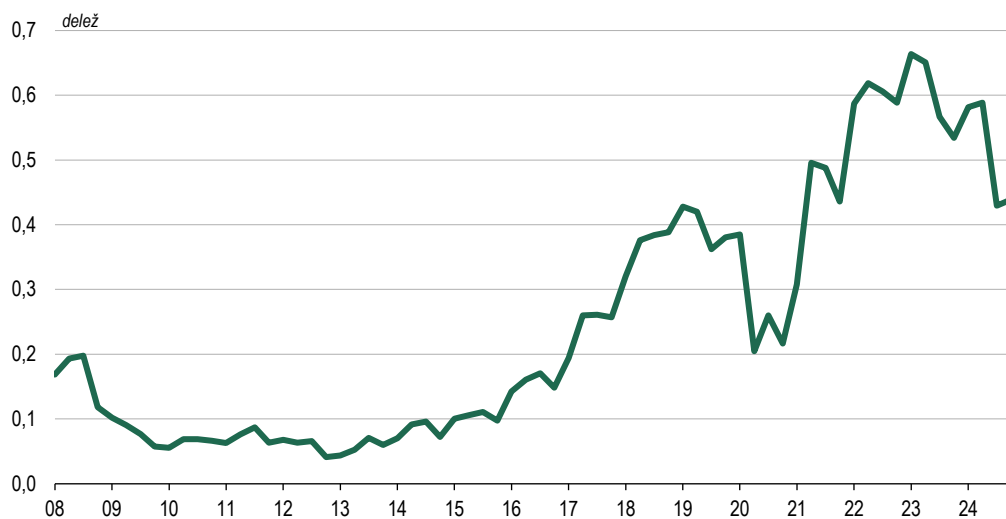
Zaradi vse večjih izzivov, povezanih s pomanjkanjem delovne sile, postaja analiza tesnosti trga dela nepogrešljiva pri razumevanju strukturnih sprememb na trgu dela.

Medtem ko klasična Phillipsova krivulja poudarja obratno razmerje med brezposelnostjo in rastjo plač, novejši pristopi kažejo, da so lahko alternativne mere tesnosti trga dela boljši kazalnik gibanja plač (Doornik, Igan in Kharroubi, 2023 ter Bonam, de Haan in Limbergen, 2021). Tesnost trga dela pomeni presežek povpraševanja po delavcih glede na njihovo ponudbo in se odraža v neravnovesju med številom prostih delovnih mest in delovno silo, ki je pripravljena ta mesta zapolniti (Lindič, 2023). Vključitev mere tesnosti trga dela je pomembna, saj v pogojih večjega povpraševanja po delu stroški dela pogostejše rastejo zaradi presežka povpraševanja po delavcih nad njihovo ponudbo in posledično večje pogajalske moči delavcev.

Na svetovni ravni se je začela tesnost trga dela opazneje povečevati predvsem z gospodarskim okrevanjem po pandemiji, k čemur je prispevalo več dejavnikov. Na strani ponudbe delovne sile postajajo vse bolj izraziti demografski dejavniki staranja prebivalstva, zaradi katerih se razpoložljiva delovna sila krči, hkrati pa se spreminjajo tudi preference delavcev, in sicer v smeri krajšega delovnega časa. Na strani povpraševanja so podjetja poskušala omenjene izzive med drugim reševati s kopičenjem delovne sile, zaradi česar se je tesnost trga dela dodatno povečala (Doornik, Igan in Kharroubi, 2023).

V Sloveniji se je v opazovanem obdobju tesnost trga dela najbolj povečevala v času okrevanja po svetovni finančni krizi in po pandemiji. Ob koncu opazovanega obdobja, torej v lanskem zadnjem četrtletju, je bila zaradi manjšega števila prostih delovnih mest nižja od rekordne vrednosti iz prvega četrtletja 2023, a še vedno krepko nad povprečjem opazovanega obdobja (slika 1). Podrobnejši pregled analize tesnosti trga dela za Slovenijo je dostopen v Lindič (2023).

Slika 1: **Tesnost trga dela v Sloveniji**

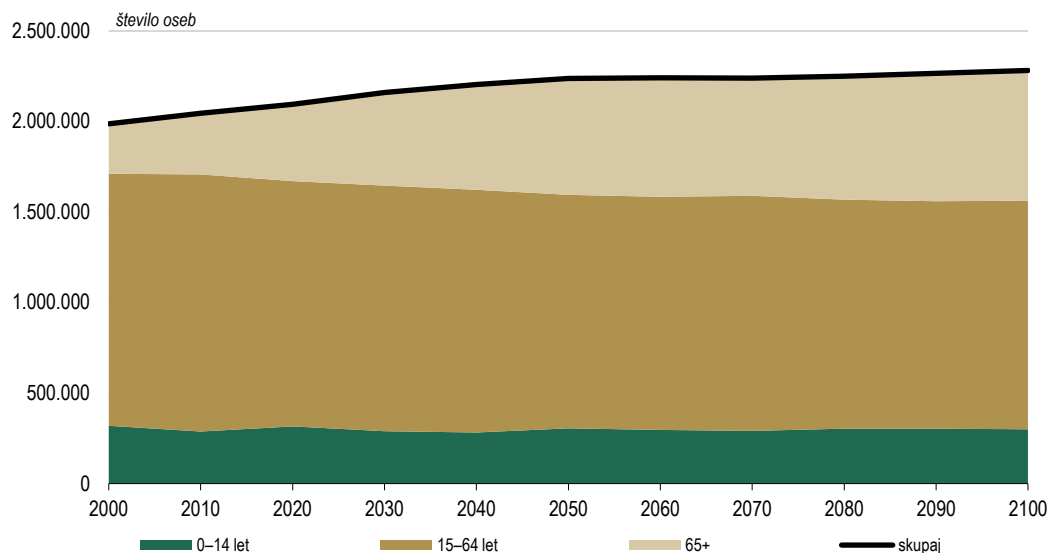
Viri: Eurostat, SURS, lastni preračuni.

Opomba: Tesnost trga dela je opredeljena kot delež števila prostih delovnih mest v brezposelnosti.

Kot že omenjeno so vse pomembnejši dejavnik gibanja stroškov dela tudi demografska gibanja prebivalstva, zaradi katerih se v večini razvitejših držav bazen potencialne delovne sile krči in postaja vse starejši. Starejši zaposleni običajno prejemajo višje plače; bodisi zaradi izkušenj, daljše delovne dobe ali dodatkov za delovno dobo. V nekaterih državah na primer obstajajo plače, ki temeljijo na delovni dobi (angl. seniority wages) ter se zvišujejo z leti službovanja in ne nujno glede na uspešnost ali produktivnost zaposlenega (OECD, 2019). Demografska gibanja naj bi bila v prihodnjih desetletjih za

Slovenijo precej neugodna in imela zaradi vse manjšega deleža prebivalstva v starostnem obdobju od 15 do 64 let negativen vpliv na trg dela (slika 2). V primerjavi z letos naj bi bilo leta 2100 število prebivalcev v starostni skupini do 14 let 7,3 % manj, v starostni skupini od 15 do 64 let 14,3 % manj, starejših od 64 let pa 35,1 % več. Podrobnejši pregled demografskih trendov je za Slovenijo dostopen v Lindič (2023).

Slika 2: Demografski trendi v Sloveniji

Viri: Eurostat, SURS, lastni preračuni.

Opomba: Na sliki so prikazane napovedi EUROPOP2023, v katerih so predvidene večje migracije. Projekcije prebivalstva EUROPOP2023 namreč temeljijo na predpostavkah o rodnosti, umrljivosti in meddržavnih selitvah ter imajo poleg osnovnega scenarija možnost izbire petih dodatnih testov občutljivosti; glede na rodnost, smrtnost ali migracije.

Poleg starosti na gibanje plač in posledično višino stroškov dela vplivajo tudi drugi strukturni dejavniki zaposlenih, kot so na primer spol, izobrazba, vrsta zaposlitve, regija, poklic, delovni čas in podobno (Banka Slovenije, 2025). Nekateri izmed njih se posledično odražajo v višini povprečne plače na ravni podjetja, ki je lahko posledica več dejavnikov: produktivnosti zaposlenih, vrste dejavnosti, pogajalske moči delavcev, stopnje izobrazbe, starosti zaposlenih, trajanja zaposlitve, plačne politike podjetij, institucionalnega okvirja (na primer kolektivne pogodbe) in širših gospodarskih razmer. Ravni povprečne plače bi tako v empiričnem modelu lahko posredno odražala produktivnost dela in predstavljala njeno nadomestno mero ter hkrati kontrolirala za druge strukturne dejavnike.

Vpliv na gibanje stroškov dela ima tudi rast minimalne plače, zaradi katere se neposredno povečajo plače prejemnikov minimalne plače in plače tistih delavcev, ki so pred povišanjem prejeli plačo, nižjo od na novo uvedene minimalne plače. Hkrati se dvig minimalne plače lahko prelije tudi na višje plače, saj želijo zaposleni ali delodajalci ohraniti razmerja med plačami zaposlenih z različnimi ravni znanj, pri čemer so po navadi ta prelivanja najbolj opazna pri nižjih plačah (ILO, 2016). V večini držav OECD minimalne plače sledijo rasti življenjskih stroškov. Poleg tega so se v zadnjih letih zakonsko določene minimalne plače zvišale bolj kot povprečne plače, kar je prispevalo k zmanjševanju plačnih razlik na spodnjem delu plačne lestvice (OECD, 2025).

V Sloveniji mora, po spremembi Zakona o minimalni plači iz novembra 2018, minimalna plača presegati minimalne življenjske stroške za najmanj 20 % in za največ 40 %. Januarja 2024, torej ob koncu opazovanega obdobja te analize, se je minimalna plača nominalno povečala za 4,2 % in znašala 1.253,90 EUR bruto, kar jo je uvrščalo približno v sredino držav članic evrskega območja (Banka Slovenije, 2024). V celotnem

opazovanem obdobju se je povišala za 682,6 EUR bruto oziroma 119,5 %, pri čemer je bila njena rast večinoma višja od rasti povprečne plače. Posledično je porazdelitev plač zgoščena pri nižjih ravneh plač, večinoma okrog minimalne plače. To pogosteje prejemajo mladi, nižje izobraženi, zaposleni v manj zahtevnih poklicih in tuji državljani. Obenem minimalno plačo pogosteje izplačujejo manj produktivna in bolj zadolžena podjetja, njen dvig pa bolj prizadene podjetja z večjim deležem zaposlenih na minimalni plači (Perko in Rogan, 2025).

Prelivanje dviga minimalne plače na rast drugih plač potrjujejo tudi analize s slovenskimi podatki. Laporšek, Vodopivec in Vodopivec (2019) so ocenili, da učinek prelivanja na plače sega do ravni, ki je 50 % višja od nove minimalne plače, pri čemer se ta učinek z večjo oddaljenostjo od minimalne plače postopoma zmanjšuje. Nekoliko manjši učinek prelivanja minimalne plače sta ocenila Perko in Rogan (2025), in sicer da ima dvig minimalne plače najmočnejši vpliv na plače tik nad njeno novo višino, pri čemer učinek postopoma slabi do ravni, ki dosega višino 20 % nad njo. Po njunih ocenah naj bi se plače izrazito zgostile okoli nove višine minimalne plače.

3

Metodologija

Za analizo dejavnikov, ki vplivajo na stroške dela gospodarskih družb v Sloveniji, so bili uporabljeni podatki zaključnih računov (AJPES) na ravni gospodarskih družb za obdobje 2008–2024, obogateni z izbranimi makroekonomskimi spremenljivkami in spremenljivkami na ravni dejavnosti, ki so javno dostopne na spletni strani SURS.²

3.1 Osnovni model

Osnovni model je bil ocenjen z naslednjo regresijsko enačbo:

$$\begin{aligned} \text{stroški dela}_{ijt} = & \beta_1 \text{zaposleni}_{ijt} + \beta_2 \text{produktivnost}_{ijt} \\ & + \beta_3 \text{minimalna plača}_t + \beta_4 \text{delež starejših}_{jt} + \beta_5 \text{tesnost}_t \\ & + \gamma_i + \delta_j + \varepsilon_{ijt} \end{aligned} \quad (1)$$

Kjer:

- i označuje podjetje,
- j označuje dejavnost,
- t označuje leto,
- γ_i so fiksni učinki podjetja,
- δ_j so fiksni učinki dejavnosti (strukturirani po SKD 2008),
- ε_{ijt} je napaka.

² V analizo so vključene gospodarske družbe v Sloveniji (vse, ki spadajo v sektor nefinančnih družb, sektor države in sektor finančnih družb). Podlaga so podatki iz letnih poročil, ki so jih družbe v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD-1) za namen državne statistike oziroma zaradi spremljanja ekonomskih gibanj na različnih ravneh predložile Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Analiza je bila opravljena na podlagi nerevidiranih in nekonsolidiranih podatkov AJPES, iz katerih so bile izključene gospodarske družbe, ki v določenem letu niso poročale nobene vrednosti (vse postavke v bilanci so bile enake nič).

Odvisna spremenljivka v enačbi (1), *stroški dela*_{ijt}, je logaritem stroškov dela na ravni podjetja, pojasnjevalne spremenljivke pa so naslednje:

- *zaposleni*_{ijt} je logaritem števila zaposlenih v podjetju, pri čemer spremenljivka izkazuje število delovnih ur v obračunskem letu, za katere so zaposleni dobili plačo in nadomestilo plače³;
- *produktivnost*_{ijt} je produktivnost dela na ravni podjetja, izračunana kot količnik med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, pri čemer je dodana vrednost opredeljena kot kosmati donos od poslovanja, zmanjšan za stroške blaga, materiala in storitev ter druge poslovne odhodke. Spremenljivka je izražena v 1.000 EUR na zaposlenega;
- *minimalna plača*_t je logaritem ravni nominalne minimalne plače na ravni države;
- *delež starejših*_{jt} je delež starejših zaposlenih na ravni dejavnosti, izražen v odstotkih, pri čemer so starejše osebe opredeljene kot osebe, starejše od 55 let;
- *tesnost*_t je tesnost trga dela, izračunana kot količnik med številom prostih delovnih mest in številom brezposelnih oseb, izražen v odstotkih. Za povečanje robustnosti rezultatov je bila kot alternativna mera tesnosti trga dela uporabljena stopnja brezposelnosti.

Za ocenjevanje učinkov je bil uporabljen panelni regresijski model, ki omogoča vključevanje več dimenzij fiksnih učinkov (na primer na ravni podjetja in dejavnosti) in s tem nadzor nad nespremenljivimi značilnostmi posameznih enot ter robustno standardno napako (na ravni podjetja).

3.2 Alternativne specifikacije modela

Za testiranje robustnosti modela in preverjanje stabilnosti rezultatov so bile vključene tudi druge potencialno pomembne makroekonomske spremenljivke. Kot je bilo že omenjeno v prejšnjem podpoglavju, je bila stopnja brezposelnosti uporabljena kot alternativna mera tesnosti trga dela.

Poleg tega je bila v alternativno specifikacijo modela vključena povprečna plača kot nadomestna mera produktivnosti dela. Regresijska enačba alternativne specifikacije modela z vključeno povprečno plačo kot eno od pojasnjevalnih spremenljivk je naslednja:

$$\begin{aligned} \text{stroški dela}_{ijt} = & \beta_1 \text{zaposleni}_{ijt} + \beta_2 \text{povprečna plača}_{ijt} \\ & + \beta_3 \text{minimalna plača}_t + \beta_4 \text{delež starejših}_{jt} + \beta_5 \text{tesnost}_t \\ & + \gamma_i + \delta_j + \varepsilon_{ijt} \end{aligned} \quad (2)$$

Povprečna plača na ravni gospodarske družbe je bila izračunana kot razmerje med stroški plač in številom zaposlenih, pri čemer stroški dela (odvisna spremenljivka) vključujejo tudi prispevke in druge obveznosti delodajalca. Ta pristop omogoča ločeno oceno vpliva sprememb v izplačanih plačah na skupne stroške dela.

Ker je bil prvotni namen analize empirična ocena različnih dejavnikov, ki bi lahko pojasnili, zakaj so se lani stroški dela povečali kljub zmanjšanju števila zaposlenih, so bili v osnovni analizi kot odvisna spremenljivka uporabljeni skupni stroški dela v gospodarski družbi, kot neodvisna pa število zaposlenih oseb. Vendar pa uporaba skupnih stroškov

³ Število zaposlenih je v AJ PES bazi opredeljeno kot število delovnih ur v koledarskem (obračunskem) letu, za katere so zaposleni dobili plačo, in nadomestilo plače, deljeno s številom možnih delovnih ur za koledarsko (obračunsko) leto.

dela kot odvisne spremenljivke vključuje tudi mehansko povezavo s številom zaposlenih, saj so stroški dela v osnovi vsota individualnih stroškov dela, zato je del njihove variabilnosti večinoma odvisen od števila zaposlenih oseb v gospodarski družbi. Posledično lahko spremembe v številu zaposlenih v osnovnem modelu delno prikrivajo vpliv drugih dejavnikov, ki učinkujejo na stroške dela na ravni posameznega delavca.

V ta namen so bili v alternativni specifikaciji kot odvisna spremenljivka uporabljeni stroški dela na zaposlenega. To omogoča analizo dejavnikov, ki neposredno vplivajo na stroške dela posameznega zaposlenega. Oba modela – osnovni s skupnimi stroški dela (1) in alternativni s stroški dela na zaposlenega (3) – se dopolnjujeta; prvi osvetljuje dinamiko skupnih stroškov dela glede na spremembe števila zaposlenih, drugi pa omogoča oceno determinant stroškov dela na ravni posamezne osebe.

Regresijska enačba alternativne specifikacije modela s stroški dela na zaposleno osebo kot odvisno spremenljivko je naslednja:

$$\begin{aligned} \text{stroški dela na zaposlenega}_{ijt} &= \beta_1 \text{produktivnost}_{ijt} + \beta_2 \text{minimalna plača}_t \\ &+ \beta_3 \text{delež starejših}_{jt} + \beta_4 \text{tesnost}_t + \gamma_i + \delta_j + \varepsilon_{ijt} \end{aligned} \quad (3)$$

Zaradi potencialno visoke korelacije med nekaterimi kontrolnimi spremenljivkami je bila posebna skrb namenjena tudi preverjanju multikolinearnosti preko analize korelacij in odzivov regresijskih koeficientov pri različnih specifikacijah modela.

4

Rezultati

4.1 Rezultati osnovnega modela

Ob ocenjevanju osnovnega modela (1) so rezultati pokazali relativno visoko korelacijo med deležem starejših in tesnostjo trga dela (približno 0,7), kar otežuje ločeno interpretacijo njihovih učinkov v istem modelu. Zaradi tega so v rezultatih določeni modeli izločeni. Izločeni so bili tudi časovni fiksni učinki, saj se je izkazalo, da je bil ob njihovi vključitvi, preko katere so bile ocenjene razlike med podjetji znotraj leta, izločen demografski trend staranja prebivalstva, kar potrjuje tudi visoka korelacija med deležem starejših in časovno spremenljivko (približno 0,8). Poleg tega je bila ob vključitvi časovnih fiksnih učinkov izločena spremenljivka za minimalno plačo, ki ne variira znotraj leta.

Rezultati v preglednici 1 kažejo, da so povezave med gibanji stroškov dela in kontrolnimi spremenljivkami statistično značilne in pričakovane. Rast oziroma večanje zaposlenosti, produktivnosti dela, minimalne plače, deleža starejših in tesnosti trga dela izkazujejo pozitivno povezanost s stroški dela, stopnja brezposelnosti pa negativno. Ob tem je pomembno poudariti, da rezultati kažejo na povezanost med posamezno kontrolno in odvisno spremenljivko ter ne dokazujejo vzročnih učinkov.

Preglednica 1: **Rezultati osnovnega modela (1)**

	(1)	(2)	(3)
zaposleni	0,997*** (0,001)	0,992*** (0,001)	0,990*** (0,001)
produktivnost dela	0,028*** (0,000)	0,027*** (0,000)	0,027*** (0,000)
minimalna plača	0,758*** (0,005)	0,585*** (0,004)	0,721*** (0,003)
delež starejših	0,006*** (0,000)		
tesnost		0,004*** (0,000)	
stopnja brezposelnosti			-0,026*** (0,000)
konstanta	-2,165*** (0,028)	-1,007*** (0,026)	-1,670*** (0,021)
število opazovanj	722.314	722.314	722.314
R ²	0,975	0,975	0,976

Viri: AJPES, SURS, lastni izračuni.

Opombe: Robustne standardne napake v oklepajih, *** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$. Odvisna spremenljivka: logaritem stroškov dela na ravni podjetja. Neodvisne spremenljivke: zaposleni: logaritem števila zaposlenih v podjetju; produktivnost dela: količnik med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, izražen v 1.000 EUR na zaposlenega; minimalna plača: logaritem ravni nominalne minimalne plače na ravni države; delež starejših: delež zaposlenih, starejših od 55 let na ravni dejavnosti, izražen v odstotkih; tesnost: tesnost trga dela, izračunana kot količnik med številom prostih delovnih mest in številom brezposelnih oseb, izražen v odstotkih; stopnja brezposelnosti: stopnja anketne brezposelnosti. Obdobje ocenjevanja: 2008–2024.

Koeficient logaritma števila zaposlenih je blizu 1, kar kaže, da so stroški dela skoraj linearno povezani s številom zaposlenih. Rezultat v stolpcu (1) preglednice 1 na primer kaže, da je 1-odstotno povečanje števila zaposlenih povezano z 0,997-odstotno višjimi stroški dela, ob nespremenjenih drugih dejavnikih.

Z višjimi stroški dela je povezana tudi višja produktivnost dela. Rezultat v stolpcu (1) preglednice 1 kaže, da je povečanje produktivnosti dela za 1.000 EUR na zaposlenega povezano z 2,8 % višjimi stroški dela.

Rezultati koeficientov pri minimalni plači prav tako kažejo na pozitivno povezavo s stroški dela. Rezultat v stolpcu (1) preglednice 1 na primer kaže, da je 1-odstotno povečanje minimalne plače povezano z 0,758 % višjimi stroški dela.

Delež starejših zaposlenih na ravni dejavnosti je prav tako pozitivno povezan s stroški dela. Rezultat v stolpcu (1) preglednice 1 kaže, da je povečanje deleža starejših zaposlenih za eno odstotno točko povezano z 0,6 % višjimi stroški dela.

Statistično značilna sta tudi rezultata za obe meri tesnosti trga dela. Večje razmerje med prostimi delovnimi mesti in številom brezposelnih oseb (pozitiven koeficient pri spremenljivki tesnost v stolpcu (2) preglednice 1) oziroma nižja stopnja brezposelnosti (negativen koeficient pri spremenljivki stopnja brezposelnosti v stolpcu (3) preglednice 1) potrjujeta, da je večja tesnost trga dela pozitivno povezana z rastjo stroškov dela. Koeficient tesnosti trga dela v stolpcu (2) preglednice 1 kaže, da je povečanje tesnosti trga dela za eno odstotno točko povezano z 0,4 % višjimi stroški dela, koeficient stopnje brezposelnosti v stolpcu (3) preglednice 1 pa kaže, da je povečanje stopnje brezposelnosti za eno odstotno točko povezano z 2,6 % nižjimi stroški dela.

4.2 Rezultati alternativnih specifikacij

Preglednica 2 prikazuje rezultate alternativne specifikacije modela (2), kjer je kontrolna spremenljivka za produktivnost dela nadomeščena s povprečno plačo. Ker slednja ne more biti neposredni pokazatelj produktivnosti dela, so rezultati, ki vključujejo povprečno plačo kot kontrolno spremenljivko, uporabljeni predvsem kot dodatni preizkus robustnosti rezultatov. Statistična značilnost in smer koeficientov v alternativni specifikaciji modela sta skladni z rezultati osnovnega modela, s čimer je potrjena njihova robustnost.

Preglednica 2: **Rezultati alternativne specifikacije modela (2)**

	(1)	(2)	(3)
zaposleni	0,986*** (0,001)	0,986*** (0,001)	0,985*** (0,001)
povprečna plača	0,903*** (0,003)	0,901*** (0,003)	0,899*** (0,003)
minimalna plača	0,076*** (0,003)	0,059*** (0,003)	0,071*** (0,003)
delež starejših	0,001*** (0,000)		
tesnost		0,000*** (0,000)	
stopnja brezposelnosti			-0,003*** (0,000)
konstanta	0,091*** (0,015)	0,208*** (0,011)	0,160*** (0,011)
število opazovanj	723.539	723.539	723.539
R ²	0,995	0,995	0,995

Viri: AJPES, SURS, lastni izračuni.

Opombe: Robustne standardne napake v oklepajih, *** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$. Odvisna spremenljivka: logaritem stroškov dela na ravni podjetja. Neodvisne spremenljivke: zaposleni: logaritem števila zaposlenih v podjetju; povprečna plača: količnik med stroški plač in številom zaposlenih, izražen v logaritmu; minimalna plača: logaritem ravni nominalne minimalne plače na ravni države; delež starejših: delež zaposlenih, starejših od 55 let na ravni dejavnosti, izražen v odstotkih; tesnost: tesnost trga dela, izračunana kot količnik med številom prostih delovnih mest in številom brezposelnih oseb, izražen v odstotkih; stopnja brezposelnosti: stopnja anketne brezposelnosti. Obdobje ocenjevanja: 2008–2024.

Koeficient števila zaposlenih je ponovno blizu ena; v stolpcu (1) preglednice 2 na primer znaša 0,986, kar pomeni, da je 1-odstotno povečanje zaposlenosti povezano z 0,986-odstotno višjimi stroški dela, ob nespremenjenih drugih dejavnikih.

Zamenjava kontrolne spremenljivke produktivnosti dela s povprečno plačo pokaže, da je slednja močno pozitivno povezana s stroški dela, kar je pričakovano, saj so stroški plač del definicije stroškov dela. Rezultati koeficientov povprečne plače v preglednici 2 kažejo, da je 1-odstotno povečanje povprečne plače povezano s približno 0,9-odstotno višjimi stroški dela.

Višja raven minimalne plače je tudi v alternativni specifikaciji modela povezana z višjimi stroški dela, vendar so velikosti koeficientov nižje kot v osnovnem modelu (preglednica 1). To lahko nakazuje, da se del učinka minimalne plače odraža prek sprememb

v povprečni plači, kar je bilo potrjeno tudi v preteklih analizah. Preostali rezultati v preglednici 2 so skladni z rezultati osnovnega modela v preglednici 1 in s tem potrjujejo njihovo robustnost.

Preglednica 3 prikazuje rezultate alternativne specifikacije modela (3), kjer je odvisna spremenljivka stroški dela na zaposlenega. Primerjava rezultatov v preglednici (1) in preglednici (3) kaže, da so smeri, velikosti in statistična značilnost ocenjenih koeficientov zelo podobni, kar potrjuje robustnost rezultatov osnovnega modela (1).

Preglednica 3: **Rezultati alternativne specifikacije modela (3)**

	(1)	(2)	(3)
produktivnost dela	0,029*** (0,010)	0,028*** (0,010)	0,028*** (0,009)
minimalna plača	0,758*** (0,005)	0,586*** (0,004)	0,721*** (0,003)
delež starejših	0,006*** (0,000)		
tesnost		0,004*** (0,000)	
stopnja brezposelnosti			-0,025*** (0,000)
konstanta	-2,167*** (0,028)	-1,024*** (0,026)	-1,679*** (0,021)
število opazovanj	722.314	722.314	722.314
R ²	0,712	0,717	0,720

Viri: AJPES, SURS, lastni izračuni.

Opombe: Robustne standardne napake v oklepajih, *** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$. Odvisna spremenljivka: logaritem stroškov dela na zaposlenega. Neodvisne spremenljivke: produktivnost dela: količnik med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, izražen v 1.000 EUR na zaposlenega; minimalna plača: logaritem ravni nominalne minimalne plače na ravni države; delež starejših: delež zaposlenih, starejših od 55 let na ravni dejavnosti, izražen v odstotkih; tesnost: tesnost trga dela, izračunana kot količnik med številom prostih delovnih mest in številom brezposelnih oseb, izražen v odstotkih; stopnja brezposelnosti: stopnja anketne brezposelnosti. Obdobje ocenjevanja: 2008–2024.

5 Zaključek

Empirična analiza dejavnikov gibanja stroškov dela v gospodarskih družbah v Sloveniji je za obdobje 2008–2024 pokazala, da so stroški dela statistično značilno povezani s številom zaposlenih oseb, ravni minimalne plače in produktivnosti dela, starostno strukturo zaposlenih ter tesnostjo trga dela, pri čemer so zaključki robustni ne glede na uporabljeno specifikacijo modela.

Glede na rezultate analize je gibanje stroškov dela skoraj linearno pozitivno povezano z gibanjem števila zaposlenih, kar nakazuje, da je število zaposlenih oseb pomemben dejavnik gibanja stroškov dela. Prav tako izkazujejo pozitivno povezanost z gibanjem stroškov dela produktivnost dela in minimalna plača. Kot je razvidno iz literature, lahko

prva zvišuje stroške dela zaradi večjih izrednih izplačil, višja minimalna plača pa dvigne osnovo za izplačila osebam, ki prejemajo minimalno plačo. Ob tem se dvig minimalne plače velikokrat prelije tudi na plače, ki so višje od minimalne, pri čemer je vpliv običajno največji v spodnjem delu plačne porazdelitve. Nadomestitev produktivnosti dela s povprečno plačo kot neodvisno spremenljivko prav tako pokaže pozitivno povezanost s stroški dela, kar potrjuje, da so slednji občutljivi na spremembe v plačni politiki podjetja.

Pozitivno povezanost z gibanjem stroškov dela izkazuje tudi povečevanje deleža starejših zaposlenih oseb, kar je lahko posledica njihove daljše delovne dobe, bogatejših delovnih izkušenj in višje ravni plač, ki izhaja iz preteklih napredovanj, poleg tega pa lahko starejšim zaposlenim pripadajo tudi dodatne ugodnosti, kot so na primer dodatni dnevi dopusta, odpravnine ob upokojitvi, jubilejne nagrade in podobno. Ta rezultat je pomemben zlasti ob pričakovanih demografskih trendih, ki Sloveniji v naslednjih desetletjih napovedujejo izrazito staranje prebivalstva ter s tem zmanjševanje in staranje aktivnega dela populacije in posledično pritisk na nadaljnje povečevanje stroškov dela.

V trenutnih razmerah vztrajajoče tesnosti trga dela je pomemben tudi rezultat, ki kaže, da je večja tesnost trga dela lahko povezana s težavami pri pridobivanju kadrov zaradi večje pogajalske moči delavcev, kar krepi pritiske na podjetja po ponujanju boljših plač in pogojev dela. Ob tem obe alternativni meri tesnosti trga dela, število prostih delovnih mest na brezposelno osebo in stopnja brezposelnosti kažejo konsistentno povezanost s stroški dela.

Statistična značilnost rezultatov je bila potrjena z alternativnimi modeli, kjer so bili kot odvisna spremenljivka uporabljeni stroški dela na zaposleno osebo in kjer je bila neodvisna spremenljivka produktivnosti dela zamenjana s povprečno plačo ter uporabljena alternativna mera tesnosti trga dela.

V prihodnjih raziskavah bi bilo – za oceno natančnejšega vpliva staranja delovne sile na stroške dela – priporočljivo pridobiti bolj podrobne podatke na ravni podjetij oziroma zaposlenih, kar bi omogočilo podrobnejšo analizo demografskih učinkov. Poleg tega bi bilo pomembno uporabiti dodatne metode, ki bi se osredotočile na iskanje kavzalnih učinkov med spremenljivkami.

Rezultati analize ponujajo nekaj potencialnih predlogov usmeritev politik na trgu dela. Zaradi vztrajajoče tesnosti trga dela bi bilo smiselno nadaljevati z aktivnostmi za izboljšanje usklajevanja med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili, s poudarkom na izboljšanju usposobljenosti in mobilnosti delavcev. Poleg tega bi bilo glede na trende staranja prebivalstva priporočljivo razvijati strategije, ki spodbujajo hitrejši vstop mladih na trg dela, daljšo aktivnost starejših na trgu dela in prilagajanje delovnih mest, kar bi lahko prispevalo k obvladovanju stroškov dela na daljši rok.

- Bakker, B. B. (1999). Appendix I: Determinants of wage costs. V Maxwell Watson, C., Bakker, B. B., Kees Martijn, J. in Halikias, I., *The Netherlands: Transforming a Market Economy*. IMF Occasional Paper No. 181. International Monetary Fund. Pridobljeno 11. avgusta 2025, dostopno na spletni strani: [Determinants of wage costs \(Bakker, 1999\)](#)
- Banka Slovenije (2025). Pregled makroekonomskih gibanj (marec 2025). Pridobljeno 29. maja 2025, dostopno na spletni strani: [Pregled makroekonomskih gibanj, marec 2025](#)
- Banka Slovenije (2024). Pregled makroekonomskih gibanj (marec 2024). Pridobljeno 8. avgusta 2025, dostopno na spletni strani: [Pregled makroekonomskih gibanj, marec 2024](#)
- Bonam, D., de Haan, J., in van Limbergen, D. (2021). Time-varying wage Phillips curves in the euro area with a new measure for labor market slack. *Economic Modelling*, 96, 157–171.
- Cristescu, A., Stănilă, L., Vasilescu, M. D. in Munteanu, A. M. (2024). Macroeconomic determinants of labour costs in the EU: a comprehensive panel and cluster analysis. *Management & Marketing*, 19(3), 538–554.
- Doornik, B., Igan, D. in Kharroubi, E. (2023). Labour markets: what explains the resilience? *BIS Quarterly Review*, 77–93.
- Eurostat (2025). Podatkovna baza Eurostat. Dostopno na spletni strani: [Database - Eurostat](#)
- ILO (2016). Monitoring the effects of minimum wages. Pridobljeno 8. avgusta 2025, dostopno na spletni strani: [Monitoring the effects of minimum wages](#)
- Laporšek, S., Vodopivec, M. in Vodopivec, M. (2019). Spillover effects of a minimum wage increase – evidence from Slovenia. *Post-Communist Economies*, 31(5), 603–622.
- Lindič, M (2025). Analiza poslovnih rezultatov gospodarskih družb za leto 2024. Kratke ekonomsko-finančne analize. Pridobljeno 8. decembra 2025, dostopno na spletni strani: [Analiza poslovnih rezultatov gospodarskih družb za leto 2024 \(Lindič, 2025\)](#)
- Lindič, M. (2023). Analiza tesnosti slovenskega trga dela. *Prikazi in analize*, 6. Pridobljeno 8. avgusta 2025, dostopno na spletni strani: [Analiza tesnosti slovenskega trga dela \(Lindič, 2023\)](#)
- OECD (2025). Real wages continue to recover. The OECD Wage Bulletin. Pridobljeno 8. avgusta 2025, dostopno na spletni strani: [Real wages continue to recover \(OECD, 2025\)](#)
- OECD (2019). Working Better with Age, Ageing and Employment Policies, *OECD Publishing*. Pridobljeno 8. avgusta 2025, dostopno na spletni strani: [Working Better with Age \(OECD, 2019\)](#)
- Perko, M. in Rogan, D. (2025). Kratka analiza: Kdo prejema minimalno plačo, kdo izplačuje in kako vpliva na ostale plače? *Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj*. Pridobljeno 2. septembra 2025, dostopno na spletni strani: [Perko in Rogan \(2025\)](#)
- SURS (2025). Podatkovna baza SiStat. Dostopno na spletni strani: [Podatkovna baza SiStat](#)